

Vreme: 13.01.2019 08:01

Medij: zena.blic.rs

Link: <https://zena.blic.rs/porodica/beogradanke-su-nakit-nosile-tek-pred-udaju-dukatima-se-pokazivala->

Autori: Branka Gajić

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: Beograđanke su nakit nosile tek pred udaju: Dukatima se pokazivala snaga porodice, a evo zbog čega su prstenje kačile na kapice

3261

Praznici su pravo vreme da vam ispričamo uzbudljivu priču o tome kakav su nakit nosile žene u Srbiji krajem 19. i početkom 20. veka. A to nije moguće učiniti bez podsećanja na filigranski zanat i staro srpsko zlatarstvo, kojima je, između ostalog, posvećena izložba "To smo mi - narodna zanimanja u Srbiji" u Etnografskom muzeju u Beogradu, a koja traje do kraja januara 2019.

- Filigranski rad je i danas sinonim za nešto prefinjeno i precizno izrađeno, a predstavlja srpsko srednjovekovno nasleđe kroz koje mogu da se sagledaju društvo, običaji i estetika jednog vremena. Kujundžije, zanatlije koje su izrađivale nakit od srebra, posustaju pred novim trendovima 19. veka i novim majstorima, zlatarima, juvelirima koji su zanat izučavali u Beču, Pešti i Parizu - priča Jelena Tešić Vuletić, muzejski savetnik, etnolog i rukovodilac bogate zbirke nakita Etnografskog muzeja u Beogradu.

Kujundžije, dodaje ona, ostaju verne srpskoj srednjovekovnoj tradiciji, pa se suptilni komadi srebrnog nakita zadržavaju kod žena iz naroda i kao ukrasi na nošnjama, dok su varošanke više volele moderniji nakit od zlata i dragog kamenja, koji je dolazio iz zapadnih centara.

U tradiciji beogradskih kujundžijsko-zlatarskih radionica najpoznatija je porodica Pašković, u kojoj se generacijama čuvao ovaj zanat. U njihovoj ostavštini su nagrade i priznanja za izrađevine na izložbi balkanskih zemalja u Londonu, a o učešću na Svetskoj izložbi u Parizu 1900. godine i danas svedoče komadi koje su nakon izložbe poklonili Etnografskom muzeju.

- Najlepši primer nakita i ukrašavanja u gradu je tepeluk, simbol ženske građanske nošnje koji u sebi sjedinjuje elemente orijentalne i evropske kulture. To je mala ženska kapa od crvene čoje ukrašena biserima navezenim u obliku kupica. Bareš, tanku crnu somotsku traku po obodu kapice, stavljale su udate žene. One imućnije to su pokazivale stavljanjem nakita na tepeluk. Po tradiciji, mladoženjina porodica je na veridbi darivala mladu prstenom, brošem i naušnicama. Prsten i broš su se kačili na kapicu i tako nosili do svadbe, a potom su se uz naušnice nosili kao nakit - objašnjava naša sagovornica.

Na ženskim portretima iz tog vremena primećuje se da su imućnije žene rado prihvatale zlatan nakit, naročito broševe i prstenje s dragim kamenjem. Volele su satove, medaljone i bisere. Nisu se odricale ni tradicionalnih komada kojima je ukrašavana glava, a kopče, kod nas nazvane pafte, dugo su opstajale kao detalj na ženskom struku.

U tradicionalne vrednosti ulazi i običaj da devojka počinje da nosi nakit tek pred udaju. Niskama dukata pokazivala se snaga njene porodice, ali su, kao i danas, postojale one koje nisu imale meru.

- To se tolerisalo devojka pred udaju jer su tada morale da pokažu šta sve imaju, pa opet neke od njih su nazivane nakinđurene kaćiperke. Ipak, znao se red, ko šta sme da nosi i u kojim prilikama.

Poklon svedoči o vremenu

Komadi nakita koje je porodica Pašković, jedna od najstarijih zlatarskih porodica u Srbiji, izradila za Svetsku izložbu u Parizu 1900. godine čuvaju se u zbirci nakita Etnografskog muzeja. Paškovići su tu kolekciju poklonili Narodnom muzeju i najbolje svedoče o zanatu, o tome šta je bilo moderno, šta se od nakita nosilo, gde smo bili mi u odnosu na druge evropske države.

Datum: 13.01.2019
Medij: RTS1
Emisija: Šarenica
Autori: Redakcija
Teme: Etnografski muzej Srbije

	Početak	Trajanje
Emisija	13.01.2019 09:00:00	120:00
Prilog	13.01.2019 10:38:00	5:36

Naslov: Miroslavljevo jevanđelje u vezu

3864

Spiker

Biljana Aćimović Berkuzo je sa nama danas. Verovatno je neki od vas već znaju, njena priča je predivna ona je bankarka u penziji ali iako je u penziji ima čistu računicu a ona je vezana za vez, vez najstarijeg srpskog ćirilicnog ilustrovanog rukopisa iz 12. veka Miroslavljevo evanđenje. Biljana, dobrodošli u Šarenicu. Nama je čast što ste danas sa nama. Odakle ideja. Da krenemo od početka ovu priču sa Miroslavljevim jevanđeljem.

Biljana Aćimović Berkuzo

mene je kao malu očeva majka, baka me je učila vezu i radila sam do sada razne radove čak i u ansamblu Kolo sam jedno vreme bila na održavanju garderobe njihove i u Atini sam bila gost u nacionalnom ansamblu Grčke gde sam uz njihovu preporuku dobila i preporuku za članstvo u Unesco. Po povratku sam razmišljala šta da uradim, šta da ostavim u nasleđe našoj državi. Odlučila sam se da odradim nešto što bi bilo interesantno i smislila sam da bi bilo najbolje Miroslavljevo jevanđelje jer svi znamo da je Miroslavljevo jevanđelje original dobijen zato što je naš kralj Aleksandar Obrenović pomogao Hilandarima da prebrodi neke materijalne probleme koje je imao i onda su mu kao zahvalnost poklonili Miroslavljevo jevanđenje. Opet svi znamo kakva je bila sudbina jevanđelja, da je putovalo preko Albanije, na Krf, sa Krf se vratilo nazad, bilo je i u Brindiziju, vratilo se, jedno vreme se nije znalo gde je. Sada je u Narodnom muzeju.

Spiker

Jedan list, jedna strana je u Sankt Peterburgu. Dokle ste Vi stigli.

Biljana Aćimović Berkuzo

Ja sam stigla do 30. stranice i celo jevanđelje ima 362 strane. Ja mogu mesečno da izvezem tri strane pod uslovom da vezem devet sati dnevno.

Spiker

Jel možete da vezete devet sati?

Biljana Aćimović Berkuzo

Podelila sam na prepodnevno i popodnevno. Može i sledećih 12 godina ću imati zanimaciju i biće vraćeno nazad. Poenta je ne da ga čuvam kod kuće nego imam ideju da ga vratim nazad na Hilandar.

Spiker

Jel ga vidite na Svetoj Gori?

Biljana Aćimović Berkuzo

Da.

Spiker

Rekli ste i da ste član tima Unesca, to je jedan ekspertski tim koji se bavi narodnom nošnjom, odnosno restauracija i konzervacija narodne nošnje.

Spiker

Jel ta nošnja na Vama.

Biljana Aćimović Berkuzo

Ovo je stilizovana narodna nošnja srpskog živilja u Hrvatskoj jer moji koreni su iz Okučana. Sada ću da vam pokažem vidite još nekoliko slika koje su uramljene, to su u stvari prve stranice Jevanđelja odnosno Jevanđelistara, knjiga po kojima se održava služba u crkvi i pošto pravoslavni i van Srbije.

Spiker

To u ramovima je vez?

Biljana Aćimović Berkuzo

Sve je vez.

Spiker

To su neka posebna slova?

Biljana Aćimović Berkuzo

To je kaligrafija i imamo 12. vek iz Grčke, imamo Kopte, ovo je Jermenija, ovo su naši i sa leve strane to je iz Bugarske. Ovo je slika, ona je kopija jednog umetničkog dela Raspeće koje se nalazi u Ermitažu u Petrogradu.

Spiker

To ste sve sami uradili?

Biljana Aćimović Berkuzo

Datum: 13.01.2019

Medij: RTS1

Emisija: Šarenica

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

	Početak	Trajanje
Emisija	13.01.2019 09:00:00	120:00
Prilog	13.01.2019 10:38:00	5:36

Naslov: Miroslavljevo jevanđelje u vezu

Jeste i imam ideju da napravim jednu kolekciju slika, Jevanđelje da završim i kolekciju lutaka balkanskih zemalja i to isključivo da ima literaturu i radim uz konsultacije sa Etnografskim muzejem iz Beograda.

Spiker

Jel istina da je za prvu stranicu jevanđelja bilo potrebno 300 sati.

Biljana Aćimović Berkuzu

300 sati. To je prva stranica.

Spiker

To je banakrski proračunato.

Biljana Aćimović Berkuzu

Malo mi vremena preostaje, mogu još to da vam kažem da usput učim da sviram gajde i tapan.

Spiker

Kakvi ste sa guslama.

Biljana Aćimović Berkuzu

Gusle nisam, oko Unesca je cela ova priča pa možda i gusle.

Biljana Aćimović Berkuzu

U toku zimskog perioda idem na seminare u Vojvodini gde se sviraju gajde, imam svoj instrument.

Spiker

Obećajte am da ćete doći sledeći put u Šarenicu sa gajdama.

Biljana Aćimović Berkuzu

Može.

Spiker

I da računamo zajedno koliko stižete.

Biljana Aćimović Berkuzu

Letnji period provodim u Bitolju tamo učim da sviram tapan.

Spiker

Vi ste divni.

